

av Per Henrik Gullfoss

En global åndelighet er opptatt av åpenhet, mangfold, individets frihet til å utforske sin egen åndelighet, og behovet for å skape en større og mer omfattende følelse av tilhørighet, ikke med stammen, eller kulturen, men med menneskeheten og kosmos.

Det sies iblant at en tids guder blir den neste tidens djevler.

Vår viten om de tidligste menneskenes opplevelse av det guddommelige og åndelige er ofte uklart og skjult av tidens tåke. Det moderne menneske er så vant til at all kunnskap og informasjon overføres via ord og da spesielt det nedskrevne ord, at vi har problemer med å forstå hvordan mennesker som ikke hadde ord tenkte.

Vi vet allikevel at mennesket hadde en forståelse av det åndelige univers og av mennesket som en del av dette åndelige univers, lenge før tanker og regler ble nedfelt i bokform.

Det kan virke som om dagens skille mellom det åndelige og det ikke åndelige var meningsløs for de tidligere mennesker. Kanskje skyldes dette at mennesket den gang var helt og fullt omgitt av natur. I dag er vi omgitt av menneskeskapt ting som biler, plastikk, datamaskiner, byer og vitaminpiller.

Siden de ikke hadde skriftspråk, så er det deres fremstilling av bilder og figurer som gir oss mulighet til å se inn i deres åndelige univers.

Det kan virke som om selve naturen var den viktigste kilde til opplevelse av det åndelige for de tidligste menneskene.

Det kan virke som om selve naturen var den viktigste kilde til opplevelse av det åndelige for de tidligste menneskene. Den samme naturen som mennesket selv var en del av. Trær og planter, dyr og elver, alt hadde en guddommelige energi. Alt var magiske krefter, og hvis man skulle leve i harmoni og velstand, så gjaldt det å være på gofot med de guddommelige naturkreftene. Vi kjenner til hvordan jegere kontakten kraften til ett dyr, før de skulle jakte på det, for å få dyret til å vise seg. Vi vet hvordan man dyrket en spesiell kraft, som bjørnens, for å få tilgang på dennes egenskaper. Det kan virke som om det i de tidligste tider var en gud, som var i alt, men at ingen aspekter av denne guden i seg selv var mer viktig enn andre. At noen guder var bedre egnet og mer anvendelige for å oppnå visse mål, eller tilfredsstillte visse behov er noe annet. Skal du vinne en krig, så vil du gjerne ha støtte fra maktfulle og voldsomme guder, skal du få til noe på kjærlighetsfronten, så trengs det støtte fra helt andre makter/ andre sider av den samme makt.

I religionshistorien kalles det gjerne animisme, når alt som finnes er besjelet. Også ikke biologiske fenomener som fjell og sjøer og himmelen ble ansett for å besitte en egen åndelig kraft og bevissthet. Man levde med andre ord inne i en organisme, som i seg selv var levende og magisk.

Dette gjorde selvfølgelig at man hadde mange guder, som representerte forskjellige ting. Enkelte guder var mektige og sterke, og naturlig å dyrke for den som ville ha makt og styrke. Andre var forbundet med fruktbarhet og overflod, og atter andre var skremmende og forbundet med naturkatastrofer og død.

New York

En av de viktigste gudene i tiden før vi utviklet skriftspråket, var den store moder jordgudinnen. Hun ble fremstilt i utallige variasjoner og former. Det kan virke som om det første forsøket på å utvikle en monoteisme (en gud) var den kvinnelige modergudinnen. Som naturen ga liv til mennesket og alt annet, så var det kvinnen som ga mennesket liv (fødte). Denne modergudinnen er som oftest fremstilt som frodig og svulmende. Hun bærer i seg alt det som skal fødes.

Ofte tenker man at ideen om en gud (monoteisme) er mer avansert en ideen om flere guder (polyteisme). Det kan virke som om det har vært flytende overganger mellom disse to måtene å se det åndelige på, og svært ofte har det blitt kombinert. I gresk, norrøn og egyptisk mytologi har man myter og historier som forteller hvordan en kraft blir to krefter (den maskuline og den feminine – den himmelske og den jordiske) for deretter å bli mange. En gud får gudebarn, og slik blir universet befolket av mange guder, samtidig som den ene gudens barn også kan sees på som aspekter av den ene guden. På dette nivået blir det slik at det ikke er noen forskjell på polyteisme og monoteisme. De mange guder, er bare ansikter/sider av den ene gud.

Kristendommen er en av de religionene som slet/sliter med å klargjøre dette skillet. Du har en gud, som er alt, samtidig har du Jesus, som er guds sønn, og samtidig en side av gud og den hellige ånd, som også er en del av Gud. Dette kalles som kjent den hellige treenighet, hvor tre blir ett. Som vi ser så følger kristendommen det samme mønstre som de eldre religioner. Den har en gud, som føder en sønn, som gjør en eller annen heltegjerning, for å redde menneskene. Den har flere aspekter (treenigheten) av en guddommelig kraft.

Vi kan kanskje se kristendommen som en av flere reaksjoner mot den store modergudinnnekultusen. I kristendommen kan det virke som den feminine og jordiske kraft er utelatt. Kanskje har den hellige ånd noe med denne feminine energien å gjøre! Kanskje er det Djevelen som bærer denne forståelsen av naturen og det feminine og seksuelle som hellig. Djevelen har jo fått sine horn og klover fra Pan, en gammel gresk naturgud som var lystig musiker og viril forfører. Som nevnt, den ene tids guder blir fort den neste tids djevler. Jomfru Maria og Maria Magdalena synes å være de sterkeste innslagene av gudinne i kristendommen. Men de er fratatt sin åndelige status og er i motsetning til Jesus og Gud, kun mennesker som

kan frelses gjennom Jesus og den hellige ånd. De katolske lands dyrking av Maria som helgen bærer har for øvrig klare likhetstrekk med dyrkingen av gamle gudinner og den store moder.

Den andre monoteistiske verdensreligionen, Islam, er basert på det gamle og det nye testamente. I tillegg har den sin egen hellige bok, Koranen, og en forestilling om at gud gjennom Koranen og Muhammed har gitt sitt endelige syn på hva som er rett og galt og hvordan menneskene bør forholde seg til det åndelige og det jordiske. I forhold til at ett hvert syn på det guddommelige er preget av sin tid og kultur, så blir dette en tanke som faller på sin egen urimelighet. Som ett tankeeksperiment kunne vi forestille oss at det faktisk finnes en gud av denne typen. Hvilke regler og holdninger denne guden formidlet ville med nødvendighet være avhengig av den som guden formidlet det til. Kort sagt, de samme forbud/påbud, måte å snakke på som er effektive overfor en treåring, fungerer ikke overfor en syttenåring. Siden mennesket og menneskeheten er i vekst og utvikling, så må nødvendigvis vår åndelige forståelse, og den åndelige/ guddommelige måte å forholde seg til oss på være i kontinuerlig forandring.

Siden mennesket og menneskeheten er i vekst og utvikling, så må nødvendigvis vår åndelige forståelse, og den åndelige/guddommelige måte å forholde seg til oss på være i kontinuerlig forandring.

De første maskuline forsøkene på å innføre en mannlig monoteisme. D.v.s en mannlig gud som var den eneste og samlende skaper av universet, skjedde så vidt vi vet i Egypt og var forbundet med solguden Aton. Mens gudinnen var natur og fruktbarhetsgud, så var guden som oftest en himmelgud. Vi kan nesten si det slik at gudinnen var den indre kraften som formet verden innenifra, så var guden den kraften som påvirket og styrte verden utenifra.

De siste fem tusen årene har for en stor grad vært preget av denne ytre, styrende og herskende forståelsen av det guddommelige.

Det som skjedde var at det på et tidspunkt oppsto en splittelse mellom den åndelige dimensjon og den menneskelige. Guden var ikke lengre den iboende kraft i alle ting, men en ytre kraft som styrte over menneskenes liv.

Kristendommens forestilling om Jesus som guds sønn, og at alle mennesker var guds barn, ga mennesket en mulighet til å krysse den kløften og gjenfinne sin egen guddommelighet.

Det var også slik at siden gudene styrte mennesker, så var det viktig å være venner med den mektigste guden. Den som ga fremgang og vekst. Kristendommen ble delvis spredd gjennom sverd (hellige Olav), men dens sterkeste kraft synes å være de kristnes voldsomme indre tro, og deres villighet til å ofre seg for denne troen (misjonærer – martyren i Colosseum o.s.v.). Siden det var viktig å beskytte seg mot andre stammer og folkeslag, og å vinne størst mulig innflytelse, så var det naturlig å på ymse måter gå til krig og angrep på andre guder enn sine egen – DU SKAL IKKE HA ANDRE GUDER ENN MEG –

I løpet av de siste 500 årene har det skjedd en voldsom utvikling. Vi lever ikke lengre i små stammesamfunn, uten tilgang på informasjon om andre guder og andre deler av verden. Tvert i mot så har jorden blitt til en ganske liten planet, hvor vi kan få informasjon om det som skjer hvor som helst i løpet av sekunder. Vi har også tilgang på informasjon om hva alle mennesker har tenkt og trodd opp gjennom historien, samt hva folk tror og tenker akkurat nå.

Troen på at akkurat din gud var den sterkeste, beste og riktigste, var en ganske naturlig og kanskje nødvendig forestilling før man hadde tilgang til all den informasjon man har i dag.

Troen på at akkurat din gud var den sterkeste, beste og riktigste, var en ganske naturlig og kanskje nødvendig forestilling før man hadde tilgang til all den informasjon man har i dag. Vi kan muligens si det slik at mennesket har blitt globalisert og er på vei til å virkelig få en ny forståelse av begrepet menneskeheten.

Denne informasjonen gjør at det faktisk blir ganske absurd å hevde at din gud og den måten du tror på gud er den eneste rette. Siden man har mulighet til å se mer objektivt på seg selv og sin egen kultur, blir det nesten logisk umulig å hevde at du har rett, siden dine forståelse av det guddommelige kun skyldes at du er født i det og det samfunnet. I våre dager kan man gjennom logikk se følgende ting klart:

1. Det kan kun eksistere en åndelig kraft som ligger bak universet.

2. Forskjellige kulturer og epoker har oppfattet den åndelige kraft på forskjellige måter.

Din oppfattelse av denne åndelige kraft er preget av den kultur du er født inn i.

Jo mer du er fanget av denne bakgrunnen, jo mer vil du ha en tendens til å hevde at din forståelige av det åndelige er den eneste sanne/ det beste.

Det er med andre ord naturlig for en stammekultur å hevde at deres profet, bok, åndelige læresetninger er de eneste rette. Delvis fordi den hjalp til å binde stammen tettere sammen. Delvis fordi det var nødvendig å heie på den beste og sterkeste guden, for å overleve i møtet/kampen med andre stammer/kulturer. De religiøse dogmene ble brukt som grunnlag for å rettferdiggjøre/opprettholde den enkelte kultur/stammes levesett. Dermed fikk man regler om jordisk liv, som skulle vært gitt med guddommelig og absolutt autoritet.

Når disse dogmene blir svært sterke og absolutte, får vi det som kalles funda-mentalisme.

I alle av dagens store verdens-religioner vil vi finne et spenn som strekker seg fra absolutt funda-mentalisme, til noe som ligner på en global åndelighet.

I dag kan man ganske enkelt si at den som hevder at deres måte å se den åndelige sannhet på er den eneste riktige, med nødvendighet må ta feil.

I en global kultur blir det naturlig å se at det finnes mange veier til forståelse av den essensen som ligger bak alt som er.

I en global kultur blir det naturlig å se at det finnes mange veier til forståelse av den essensen som ligger bak alt som er. Det er ingen metode som kan brukes til å bevise at en profet, bok, tese eller dogme er riktigere enn noen andre.

En global åndelighet er med andre ord opptatt av åpenhet, mangfold, individets frihet til å utforske sin egen åndelighet, og behovet for å skape en større og mer omfattende følelse av tilhørighet, ikke med stammen, eller kulturen, men med menneskeheten og kosmos.

Den nye tids åndelighet vil derved være preget av et helt annet vidsyn.

En religion er som nevnt forbundet med ett system, hvor man som oftest anser seg selv for å ha de rette svarene og de sterkeste/sanneste/beste gudene/guden/gudinnen.

Åndelighet og religion er ikke det samme. En religion er en ytre ramme av dogmer, profetier, bøker, læresetninger eller tradisjoner, som har bygget et ferdig og som oftest ganske lukket system, som en vei til åndelig frelse/erkjennelse.

Åndelighet er en indre opplevelse av denne kraften som ligger bak alt, men den sier ikke noe om hva som er det ene sanne og riktige. Tvert i mot så bygger åndelighet på det enkelte individs rett og mulighet til å selv gjennom erfaring og utvikling av bevissthet å stadig få en dypere og større erkjennelse av denne kraften som ligger bak alt.

I denne åndelighet er skillet mellom en gud og mange guder opphevet.

Den ene kraften som ligger bak alt og er alt, vil vise seg både som essens og gjennom utallige former.

